USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty a soudkyň Sylvy Šiškeové a Michaely Bejčkové v právní věci žalobců: **a) K. I.**, **b) M. I.**, **c) nezl. B. I.**, všichni společně zastoupeni advokátkou Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, Příčná 327/1, Havířov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 13. 11. 2020, čj. OAM-180/ZA-ZA11-K03-R2-2018 a čj. OAM-179/ZA-ZA11-K03-R2-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2021, čj. 19 Az 61/2020 - 43,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovené zástupkyni žalobců Mgr. Karin Poncza Hadwigerové, advokátce, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **15 480 Kč**, která je splatná do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

[1] Žalobci požádali o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Žalobce a) je státním příslušníkem Nigérie, etnika Igbo, křesťanského vyznání. Je ženatý se žalobkyní b) a společně mají nezletilou dceru, žalobkyni c). Žalobce a) je sympatizantem hnutí za samostatnou Biafru, ale nikdy nebyl přímo politicky aktivní. Nigérie v letech 2015 až 2016 násilně potlačovala demonstrace usilující o obnovení nezávislé republiky Biafra. K žalobcům domů vtrhli v roce 2015 neznámí lidé, pravděpodobně příslušníci nigerijských bezpečnostních složek, zbili je a zabili otce žalobce a), který byl vojákem Biafry. Proto museli žalobci opustit Nigérii. Žalobce a) se nemůže vrátit do země původu, neboť by tam byl ohrožen na životě kvůli podpoře Biafry. Dalším důvodem žádosti o mezinárodní ochranu je legalizace pobytu na území ČR, kde by žalobce a) chtěl zajistit lepší budoucnost své nezletilé dceři. Žalobkyně b) uvedla, že je státní příslušnicí Nigérie bez politického přesvědčení, vyznává křesťanství. Nepatří k zastáncům republiky Biafra. Důvodem podání žádostí obou žalobkyň je sloučení rodiny a snaha zajistit lepší život pro dceru. Žalobkyně b) je HIV pozitivní; užívá léky, které v ČR dostává. Také ona zmínila nemožnost návratu do Nigérie, kde by jí i manželovi hrozilo zabití.

[2] Žalovaný žalobcům mezinárodní ochranu neudělil. Proti jeho rozhodnutí podali žalobci žalobu ke krajskému soudu, který ji zamítl. Podle krajského soudu žalobcům

v případě návratu do vlasti nehrozí přímé a bezprostřední nebezpečí pronásledování ani vážné újmy ve smyslu § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Soud ve shodě se žalovaným zpochybnil skutečnou podporu hnutí za samostatnou Biafru ze strany žalobce a), který neměl o hnutí dostatek informací, případně uváděl velmi obecné až nepravdivé údaje. Žalobce a) je běžným obyvatelem jihovýchodní části Nigerie a nelze jej považovat za šiřitele myšlenky Biafry. Ve vztahu k tvrzenému úmyslnému zabití otce žalobce a) z důvodu jeho sympatií k myšlence Biafry soud konstatoval, že z informačních zpráv neplynou důkazy o tom, že by veřejně neaktivní sympatizanti Biafry byli zabíjeni. V zásadě vůbec nelze seznat, kdo a proč usmrtil žalobcova otce. Soud ve shodě se žalovaným poukázal na množství nesrovnalostí ve výpovědi žalobce a). Strach žalobců ze zabití kvůli podpoře Biafry je tak nepodložený a důvodné nejsou ani jejich obavy z pronásledování kvůli příslušnosti k rodině jako sociální skupině. Žalobce a) neuvedl jediný příklad, že by on či jeho otec vystupovali veřejně za obnovení samostatnosti Biafry nebo že by byli přímo členy některé ze separatistických organizací [např. MASSOB (*Movement for the Actualization of the Sovereign State of Biafra*) nebo IPOB (*Indigenous People of Biafra*)]. Žalobkyně b) potíže v zemi původu vyloučila, obavy spojovala s aktivitami svého manžela.

[3] Z aktuálně dostupných zpráv podle soudu neplyne, že by běžným příslušníkům etnika Igbo, veřejně neaktivním sympatizantům hnutí za samostatnou Biafru, hrozilo pouze z tohoto důvodu zásadní ohrožení života. Dospět nelze ani k závěru, že by žalobcům v případě návratu do vlasti hrozilo vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Krajský soud se blíže zabýval bezpečnostní situací v Nigérii, včetně nebezpečí útoků islamistické skupiny Boko Haram. Zdůraznil, že žalovaný přihlédl také k věku žalobců a zabýval se jejich rodinnou, sociální a ekonomickou situací včetně zdravotního stavu, zejména posuzoval onemocnění žalobkyně b).

[4] Žalobci (stěžovatelé) v kasační stížnosti namítli nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, v němž chybí odkaz na listiny či důkazy, na kterých soud založil své rozhodnutí. Z rozhodnutí žalovaného neplyne, že by stěžovatelé byli tázáni na rodný jazyk nebo jazyk, který ovládají. Žalovaný s nimi vedl pohovory za přítomnosti tlumočníka z anglického jazyka. Z rozhodnutí žalovaného však není zřejmé, že by stěžovatelé anglický jazyk ovládali. Stěžovatelé také namítli, že v řízení před krajským soudem chyběl tlumočník, který by zajistil překlad listin ze soudního spisu a komunikaci se soudem.

[5] Stěžovatel a) zopakoval, že má obavy z pronásledování skupinou neznámých osob, zřejmě příslušníků nigerijských bezpečnostních složek. V případě návratu do země původu by mu hrozilo zatčení, věznění či dokonce smrt; k tomu odkázal na čl. 4 odst. 3 a 4 kvalifikační směrnice. Stěžovatelé v rozsudku postrádají skutkové závěry o tom, zda by státní orgány v zemi původu mohly stěžovatele a) skutečně ochránit. Stěžovatelce b) hrozí pronásledování ze stejného důvodu jako jejímu manželovi. Stěžovatelka b) je navíc HIV pozitivní a její zdravotní stav je dobrý díky lékům, které dostává v ČR. Žalovaný neprokázal, že v zemi původu obdrží stejnou bezplatnou péči. S ohledem na kritický stav léčby HIV pozitivních osob v západní Africe jí spíše hrozí vážná újma v podobě zásadního zhoršení zdravotního stavu. Žalovaný měl při posuzování žádosti stěžovatelů zohlednit

také nejlepší zájem dítěte, stěžovatelky c), která se v ČR narodila a žije zde po dobu téměř tří let.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[7] Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, se po posouzení přípustnosti kasační stížnosti NSS zabývá podle § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 1. 4. 2021 otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, NSS kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou (blíže k tomu usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28, body 10–12).

[8] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[9] NSS shledal napadený rozsudek přezkoumatelným a řízení před krajským soudem prostým vad. Krajský soud reagoval na všechny žalobní body. Rozsudku nelze vytýkat, že z něj neplyne, na základě jakých podkladů soud dospěl k příslušným závěrům a které z listin provedl jako důkaz. Krajský soud vycházel pouze z obsahu správního spisu, a proto jeho postup není dokazováním ve smyslu § 52 s. ř. s. (rozsudek NSS ze dne 29. 1. 2009, čj. 9 Afs 8/2008 - 117, č. 2383/2011 Sb. NSS). Před krajským soudem se v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. nekonalo jednání. Stěžovatelům nemusel být ustanoven tlumočník, protože se soudem komunikovali v českém jazyce (rozsudek NSS ze dne 15. 10. 2003, čj. 6 Azs 10/2003 - 37, č. 120/2004 Sb. NSS, nebo usnesení ze dne 31. 8. 2021, čj. 2 Azs 22/2021 - 56). O ustanovení tlumočníka v řízení před krajským soudem stěžovatelé navíc ani nepožádali. Ve vztahu k tlumočení ve správním řízení NSS odkazuje na rozsudek ze dne 7. 6. 2017, čj. 3 Azs 134/2017 - 17, z něhož plyne, že účastníku správního řízení nemusí být nutně tlumočeno do jeho mateřského jazyka; účastník však má právo na tlumočení do jazyka, v němž je schopen se dorozumět. Právě to je z hlediska práva na tlumočníka ve smyslu čl. 37 odst. 4 Listiny základních práva a svobod a § 16 odst. 3 správního řádu zásadní, jelikož účelem je zajištění spravedlivého procesu (stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. Pl. ÚS-st. 20/05). Z protokolu o poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu přitom plyne, že stěžovatelé a) i b) jsou schopni se dorozumět anglicky.

[10] Bezpečnostní situací v Nigérii se NSS v nedávné době zabýval např. v usnesení ze dne 9. 2. 2021, čj. 2 Azs 299/2020 - 37 (viz zejména bod 14, v němž soud shrnul předchozí judikaturu). Výslovně lze zmínit také usnesení ze dne 24. 9. 2020, čj. 8 Azs 70/2020 - 26, v němž NSS konstatoval, že *„otázka poměrů v Nigérii je dosavadní judikaturou již řešena, je řešena jednoznačně a není důvod k judikaturnímu odklonu. Podle této judikatury neprobíhá v Nigérii plošná perzekuce křesťanů ani poměry v Nigérii neodůvodňují obecné přiznávání doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu“*.

[11] Jak NSS uvedl v usnesení čj. 2 Azs 299/2020 - 37, soud v některých dřívějších případech vyhověl kasačním stížnostem státních příslušníků Nigérie, kteří tvrdili obavu z pronásledování ze strany nigerijských státních orgánů na základě členství či sympatií s hnutím MASSOB, resp. kvůli podpoře samostatnosti Biafry. NSS ovšem vysvětlil, že jej k rušení napadených rozsudků v řadě případů vedla jejich nepřezkoumatelnost, případně vady řízení před krajským soudem. Soud v usnesení čj. 2 Azs 299/2020 - 37 poskytl též

výčet případů nigerijských žadatelů, kteří tvrdili, že jsou členy či příznivci hnutí MASSOB, a jejichž kasační stížnosti proti zamítavým rozsudkům krajských soudů NSS zamítl (rozsudky NSS ze dne 26. 3. 2008, čj. 2 Azs 71/2006 - 82, či ze dne 21. 3. 2008, čj. 4 Azs 97/2007 - 96), nebo odmítl pro nepřijatelnost (usnesení NSS ze dne 2. 9. 2009, čj. 3 Azs 34/2009 - 87, či ze dne 25. 5. 2009, čj. 5 Azs 24/2009 - 83).

[12] Prvkem, který znatelně zvyšuje pravděpodobnost pronásledování v zemi původu a jeho intenzitu oproti řadovým členům či pouze přívržencům a sympatizantům separatistických hnutí, je například členství na vyšší (funkcionářské) pozici v takovém hnutí (ve vztahu k žadateli – koordinátorovi hnutí MASSOB viz rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2009, čj. 4 Azs 42/2009 - 136).

[13] Ve věci řešené usnesením čj. 2 Azs 299/2020 - 37 se soud zabýval případem stěžovatele, který netvrdil, že by byl funkcionářem nebo výše postaveným členem hnutí MASSOB, případně organizátorem demonstrací, které uvedené hnutí svolává. Ani násilná smrt blízké osoby stěžovatele, kterou ale nebylo možné jednoznačně spojit s postavením či politickou rolí stěžovatele, podle soudu nemohla vést k udělení mezinárodní ochrany. Z citované judikatury tak lze dovodit, že pouhé sympatie k hnutím MASSOB či IPOB nezakládají azylově relevantní důvod v podobě obav z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu.

[14] K námitce týkající se onemocnění stěžovatelky b) odkazuje NSS na svůj rozsudek ze dne 9. 10. 2009, čj. 6 Azs 34/2009 - 89. Podle něj platí, že žadateli o mezinárodní ochranu, který trpí závažnou nemocí (například právě HIV/AIDS), může hrozit skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, spočívající v tom, že mu v zemi původu nebude dostupná potřebná zdravotní péče. Výklad pojmu „vážná újma“ však v těchto případech musí vycházet z rozsahu zákazu mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení, jak je zakotven v čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Jak krajský soud uvedl, nižší standard zdravotní péče než v ČR nelze považovat za nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení. Soud zohlednil také počáteční stádium nemoci a příznivou prognózu v případě léčby léky, které jsou dostupné také v Nigérii.

[15] NSS se již v minulosti vyjádřil také k otázce posuzování nejlepšího zájmu dítěte v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Státy jsou povinny ctít zájem dítěte podle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte a zajistit, aby dítě nemohlo být odděleno od rodičů proti jejich vůli. Zájem dítěte však není dalším, samostatným důvodem pro udělení mezinárodní ochrany (rozsudek NSS ze dne 5. 11. 2008, čj. 9 Azs 14/2008 - 57; dále např. body 25 a 26 usnesení ze dne 27. 9. 2016, čj. 6 Azs 166/2016 - 28; či body 26 a 27 rozsudku ze dne 23. 5. 2018, čj. 6 Azs 67/2018 - 29). Pro úplnost NSS dodává, že ani snaha o legalizaci pobytu nemůže být azylově relevantním důvodem (rozsudky NSS ze dne 20. 10. 2005, čj. 2 Azs 423/2004 - 81, ze dne 24. 2. 2005, čj. 7 Azs 187/2004 - 94, nebo ze dne 10. 2. 2006, čj. 4 Azs 129/2005 - 54).

[16] NSS proto kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[17] O náhradě nákladů řízení NSS rozhodl podle úspěchu ve věci podle § 60 odst. 1 s. ř. s. a § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, čj. 8 As 287/2020 - 33, č. 4170/2021 Sb. NSS, body 51-53). Stěžovatelé úspěch neměli, proto nemají právo

na náhradu nákladů řízení. Žalovanému nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné činnosti.

[18] NSS přiznal ustanovené zástupkyni odměnu za zastupování (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Jde o odměnu za dva úkony právní služby, a to za první poradu s klienty včetně převzetí a přípravy zastoupení a písemné podání soudu ve věci samé (doplnění kasační stížnosti) ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif. Za jeden úkon právní služby náleží odměna ve výši 3 100 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu. Advokátka současně zastupovala tři osoby, a proto jí podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu za každou z nich náleží mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Odměna za jeden úkon právní služby činí tedy 7 440 Kč, za dva úkony právní služby pak 14 880 Kč. Dále advokátce za dva úkony právní služby náleží celkem 600 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Zástupkyně stěžovatelů není plátkyní DPH. Její odměna činí celkem 15 480 Kč a bude vyplacena z účtu NSS do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. března 2022

Ondřej Mrákota
předseda senátu